

Informacja na posiedzenie Komisji Zdrowia i Pomocy Społecznej

„Piecza zastępcza w powiecie cieszyńskim”

Główna koncepcja, obowiązująca od roku 2012, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, sprowadza się do stwarzania jak największych możliwości wsparcia dla dziecka w jego naturalnej rodzinie. Jest to zadanie, które realizuje właściwa miejscowo gmina. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej ma być rozwiązaniem stosowanym w ostateczności, po wyczerpaniu gwarantowanych przepisami prawa możliwości pomocy rodzinie naturalnej, oczywiście za wyjątkiem stanów zagrożenia bezpieczeństwa dzieci czy ich porzucenia.

Definicja określa system pieczy zastępczej jako zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez ich rodziców.

Niewątpliwie rodzinna piecza zastępcza stanowi najodpowiedniejszą formę zastępczej opieki. Jednakże należy pamiętać, że dla dziecka które należy umieścić poza jego naturalną rodziną najlepszą formą pieczy będzie ta, która w jego sytuacji jest w danym momencie najlepsza. Dlatego też w powiecie tworzona jest infrastruktura wspierająca, adekwatna do najrozmaitszych sytuacji dziecka i jego rodziny.

Wyzwaniem dla systemu pieczy zastępczej jest jakość sprawowanej opieki zastępczej i zapewnienie dziecku warunków optymalnego i wszechstronnego rozwoju.

W rodzinie zastępczej upatrujemy przede wszystkim szansy zapewnienia dziecku ścisłych więzi zaspakajających, zwłaszcza psychiczne, potrzeby dzieci, takie jak bezpieczeństwo, miłość rodzicielską, uznanie i przynależność.

Dane statystyczne dot. pieczy zastępczej

	Rodzina zastępcza spokrewniona	Rodzina zastępcza niezawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	Ogółem
Liczba rodzin zastępczych – stan na dzień 31.05.2019 r.	62	94	8	4	168
Liczba dzieci umieszczonych – stan na dzień 31.05.2019 r.	80	136	40	20	276
Liczba rodzin zastępczych – stan na dzień 31.12.2018 r.	65	94	8	3	170
Liczba dzieci umieszczonych – stan na dzień 31.12.2018 r.	84	137	39	16	276

Liczba rodzin zastępczych – stan na dzień 31.12.2017 r.	68	91	7	3	169
Liczba dzieci umieszczonych – stan na dzień 31.12.2017 r.	88	140	36	12	276
Liczba rodzin zastępczych – stan na dzień 31.12.2016 r.	67	96	9	2	170
Liczba dzieci umieszczonych – stan na dzień 31.12.2016 r.	85	158	28	2	279
Liczba rodzin zastępczych – stan na dzień 31.12.2015 r.	75	93	4/1	3	176
Liczba dzieci umieszczonych – stan na dzień 31.12.2015 r.	96	150	24/5	19	294
Liczba rodzin zastępczych – stan na dzień 31.12.2014 r.	77	98	5	5	185
Liczba dzieci umieszczonych – stan na dzień 31.12.2014 r.	100	157	10	40	307

	Rodzina zastępcza spokrewniona	Rodzina zastępcza niezawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	Ogółem
Liczba dzieci umieszczonych w roku 2018	13	14	1	12	40
Liczba dzieci, które odeszły w roku 2018, w tym pełnoletni wychowankowie	18	27	5	8	58
Liczba rodzin zastępczych powstałych w roku 2018	12	11	2	0	25
Liczba rodzin zastępczych rozwiązanych w roku 2018	16	8	1	0	25

	Placówka socjalizacyjna	Placówka interwencyjna	Placówka rodzinna	Ogółem
Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych – stan na dzień 31.12.2018 r.	2	1	0	3
Liczba dzieci umieszczonych – stan na dzień 31.12.2018 r.	58	11	0	69

	Placówka socjalizacyjna	Placówka interwencyjna	Placówka rodzinna	Ogółem
Liczba dzieci umieszczonych w roku 2018	20	11	0	31
Liczba dzieci, które odeszły w roku 2018	26	10	0	36

Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą wstępni lub rodzeństwo, pozostałe osoby określane są mianem niezawodowej lub zawodowej rodziny zastępczej. Kandydaci na spokrewnioną rodzinę zastępczą nie mają obowiązku uczestniczenia w szkoleniu, w przeciwieństwie do pozostałych kandydatów na rodzinę zastępczą. Szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej to 12 około 3-4 godzinnych sesji prowadzonych przez dwóch certyfikowanych trenerów, czyli około 45 godzin zegarowych. Minimalna liczba godzin szkolenia określona przepisami prawa to 50 godzin dydaktycznych i 10 godzin praktyk w zawodowej rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej. Rekrutacja na szkolenie trwa cały rok, a rozpoczęcie szkolenia uwarunkowane jest zebraniem się grupy kandydatów. W roku 2017 odbyło się jedno szkolenie dla 10 kandydatów, z czego 6 osób pełniło już funkcję tymczasowej rodziny zastępczej, w roku 2018 dla 7 osób, z czego jedna rodzina zrezygnowała w trakcie szkolenia, a jedna osoba do dnia dzisiejszego nie podjęła chęci przyjęcia dziecka. Obecnie trwa szkolenie dla 11 kandydatów, z czego wszyscy posiadają umieszczone w ramach tymczasowej rodziny zastępczej spokrewnione lub spowinowacone z nimi dzieci, nikt nie jest gotowy na przyjęcie kolejnego dziecka.

Rolą Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR), będącego jednocześnie Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Cieszyńskiego, jest dołożenie wszelkich starań aby w sposób jak najbardziej profesjonalny budować system pieczy zastępczej, w tym rozwijać rodzinne formy pieczy zastępczej. Uwzględniając powyższe staramy się podejmować kroki celem promocji rodzinnej pieczy zastępczej.

Kierunki realizowane przez nasz Powiat w zakresie polityki prorodzinnej, zapisane w Strategii oraz Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej, są zgodne z wyznaczonym kierunkiem reformy systemu pomocy dziecku i rodzinie. Pierwszym etapem powyższych zmian rozpoczętym w 2000 roku było tworzenie bazy rodzin zastępczych, obejmujących swoją opieką dzieci najmłodsze do 10 roku życia. Następnie ewaluacji podlegały funkcjonujące placówki opiekuńczo – wychowawcze. Do 2007 roku starsze dzieci z naszego powiatu umieszczane były w placówkach interwencyjnych w Bielsku-Białej i Katowicach. W 2007 roku Powiat zlecił prowadzenie takiej placówki Stowarzyszeniu SOS Wioski Dziecięce w Polsce, co pozwala na szybkie, interwencyjne umieszczanie dzieci, powyżej 10 roku życia, wykonując postanowienia Sądu lub interwencji służb porządkowych.

Na terenie powiatu cieszyńskiego od wdrożenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obserwuje się spadek ilości funkcjonujących rodzin zastępczych, z poziomu ok. 212 rodzin w 2011 roku do poziomu 170 rodzin w drugim półroczu 2018 roku. Równocześnie, zgodnie z ustalonym limitem zawodowych rodzin zastępczych wzrasta ilość zawodowych rodzin zastępczych, których w roku 2019 funkcjonuje 12, a w 2018 funkcjonowało 11. Widzimy zasadność utworzenia kolejnego pogotowia rodzinnego, ponieważ zgodnie z zapisami ustawy, w rodzinie zawodowej może przebywać troje dzieci, a na dzień 20-05-2019r. w czterech pogotowiach przebywa 19 dzieci. Ponadto na terenie powiatu cieszyńskiego funkcjonują 4 zawodowe rodziny zastępcze, które zostały ustanowione przez inny powiat.

W rodzinach zastępczych w przeważającej większości przebywają dzieci z naszego powiatu. Na terenie powiatu cieszyńskiego przebywa 72 dzieci z terenu innych powiatów, zaś poza powiatem cieszyńskim przebywa 23 dzieci z terenu naszego powiatu (najczęściej w rodzinach spokrewnionych).

Powiat Cieszyński prowadzi także wsparcie instytucjonalne, tj. 2 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego – domy dziecka i 1 interwencyjną placówkę opiekuńczo – wychowawczą. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do końca 2020 roku placówki muszą osiągnąć standard w zakresie liczby dzieci w nich umieszczanych. W związku z zapisami ustawowymi w placówce nie może przebywać łącznie więcej niż 14 dzieci. Aktualnie w dwóch placówkach prowadzących swoją działalność w czterech budynkach limit miejsc wynosi 30. W związku z powyższym do końca roku 2020 należy zmniejszyć ilość miejsc w każdej placówce o 2 miejsca oraz przekształcić istniejące obecnie filie (Dziegielów i Zebrzydowice) w samodzielne placówki opiekuńczo-wychowawcze.

W styczniu 2012 r. w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie utworzono Zespół ds. pieczy zastępczej. Zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wykonuje aktualnie 12 pracowników. Pracownicy dokładają wszelkich starań, aby ich podejście względem każdego klienta było, w miarę możliwości lokalowych, indywidualne. Pracę zespołu organizuje kierownik. Ponadto zatrudnionych jest 6 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 1 pracownik socjalny, 2 specjalistów pracy z rodziną, 1 inspektor oraz 1 psycholog. PCPR nie spełnia standardu dotyczącego liczby zatrudnionych koordynatorów, ponieważ zgodnie z wymogiem ustawowym powinno pracować ich w zespole 11.

Koordynatorzy regularnie odwiedzają rodziny zastępcze, w większości na niezapowiedzianych wizytach, minimum raz w miesiącu oraz organizują posiedzenia zespołów ds. oceny sytuacji dzieci w siedzibie Zespołu, na które zapraszają rodziców biologicznych, rodziców zastępczych, asystentów rodzin, przedstawicieli szkół i przedszkoli. Posiedzenia zespołów odbywają się, w przypadku dziecka do 3 roku życia nie rzadziej niż co 3 miesiące, w przypadku dzieci starszych, nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Do zadań psychologa należy wspieranie rodzin zastępczych w pełnieniu swojej funkcji, udzielanie porad i wydawanie opinii psychologicznych o predyspozycjach do pełnienia ww. funkcji. Z uwagi na zakres problematyki jaka dotyka rodziny zastępcze i ich dzieci, konieczność wynikającą z uregulowań ustawowych wydawania opinii psychologicznych, zakres pracy psychologa jest bardzo duży i oczekiwanie na udzielenie porady psychologicznej wydłuża się.

Corocznie organizujemy też szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych, szkolenia dla istniejących rodzin zastępczych czy grupy wsparcia dla rodziców zastępczych.

Ponadto cyklicznie od roku 2009 współorganizujemy Turniej Rodzin Zastępczych, w którym pracownicy zespołu ds. pieczy zastępczej biorą czynny udział zarówno na etapie jego przygotowywania jak i podczas jego przebiegu.

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy
Rodzin w Cieszynie
Agnieszka Błaszczyńska